МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІЗНЕСУ І ПРАВА

# ПРАВОВІ НОВЕЛИ

Науковий юридичний журнал

№ 13/2021

Видавничий дім
«Гельветика»
2021

**ПРАВОВІ НОВЕЛИ** **№ 13/2021**

Науковий юридичний журнал «Правові новели» засновано рішенням Вченої ради Міжнародного університету бізнесу і права 06.12.2012 р., протокол № 5

Журнал внесено до категорії «Б» (спеціальність 081. Право) переліку наукових фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук відповідно до Наказу МОН України від 17.03.2020 р. № 409 (додаток № 1).

Видання включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща).

**Засновник і видавець:** Заклад вищої освіти
«Міжнародний університет бізнесу і права». Україна.
73039. м. Херсон, вул. 49 Гвардійської Дивізії, 25-А
тел.факс (0552) 33-66-86
e-mail: editor@legalnovels.in.ua
web: www.legalnovels.in.ua

Періодичність видання: 3 рази на рік.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
КВ № 21144-10944 Р від 31.12.2014 р.

Рекомендовано до друку Вченою радою Міжнародного університету бізнесу і права
29.01.2021 р., протокол № 6

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

**Головний редактор:** **Воронін Я.Г.** – доктор юридичних наук, професор;
**Заступник головного редактора:** **Клюєв О.М.** – доктор юридичних наук, професор;

**Відповідальний секретар:** **Ненько С.С.** – кандидат юридичних наук, доцент.

**Редакційна колегія:**
**Чеботарьова Г.В.** – доктор юридичних наук, професор;
**Попович Є.М.** – доктор юридичних наук, професор;
**Предмєстніков О.Г.** – доктор юридичних наук, доцент;
**Рачинська І.М.** – кандидат юридичних наук, доцент;
**Шані (Ехуд) Роффех** – доктор філософії з права, професор (Ізраїль).

**ISSN 2663-5623 (print)**
**ISSN 2663-5631 (online)**

© Міжнародний університет бізнесу і права, 2021
© Колектив авторів, 2021

**ЗМІСТ**

*Привітання до 30-річчя від дня заснування Міжнародного університету бізнесу і права* ..... 7

**ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА; ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ УЧЕНЬ**

**Басараб О.Т., Матвєєв О.В.** Компаративний аналіз Закону України «Про Державну прикордонну службу України» та Закону Польщі «О Стражи Гранічней» ..... 8

**Білозьоров Є.В.** Теоретичні засади використання методологічних підходів у сучасних юридичних дослідженнях: проблемні аспекти ..... 15

**Запара С.І.** Проблеми якості юридичної освіти в контексті формування практичних компетентностей у майбутніх юристів ..... 22

**Козинець О.Г., Макогін Н.О.** Критика суспільно-політичних та соціальних порядків, феодального права і судочинства в працях Григорія Сковороди ..... 30

**Пилипишин П.Б.** Людина-ноумен як автономний індивід у філософії права І. Канта ..... 36

**КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО**

**Нікітенко Л.О., Гордейчук А.В.** Пряма демократія в умовах розвитку інформаційних технологій в Україні ..... 44

**Поворознік А.В.** Юридичні технології здійснення правозахисної діяльності в Україні ..... 49

**ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО**

**Антонюк У.В.** Захист прав інтелектуальної власності в Україні: окремі аспекти ..... 55

**Колеснікова М.В., Корощенко К.Р.** Захист прав інтелектуальної власності в Україні та країнах Європейського Союзу: порівняльно-правовий аспект ..... 61

**Таш'ян Р.І.** До питання про розмежування недійсних та умовних правочинів ..... 68

**ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО; ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО**

**Кострюков С.В.** Історико-правові засади становлення сучасної сонячної енергетики ..... 75

**АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО**

**Бабюк А.М.** Модернізація законодавства України з питань митної справи ..... 83

**Пчелін В.Б.** Правові засади провадження у справах про адміністративні правопорушення, що підвідомчі органам Національної поліції України ..... 90

## КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

**Висоцька Н.В.** Проблеми визначення поняття домашнього насильства як об'єкта кримінально-правової охорони ..... **97**

**Драган О.В.** Проблемні аспекти протидії військовим кримінальним правопорушенням в Україні ..... **104**

**Лугіна Н.А., Жук Ю.О.** Організаційно-правові засоби боротьби з контрабандою ..... **112**

## КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

**Денисовський М.Д., Томчук І.О., Петруник Л.В.** Розбіжності правового регулювання участі захисника в кримінальному провадженні ..... **118**

**Стоянов М.М., Торбас О.О.** «Нові» критерії допустимості доказів у кримінальному процесі ..... **125**

## МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

**Пилипенко В.П.** До питання щодо реалізації міжнародно-правової відповідальності Російської Федерації за скоєння злочину агресії та інших міжнародних злочинів ..... **131**

## АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ

**Купіна Л.Ф.** Концептуальні засади забезпечення ефективності норм трудового права України ..... **140**

**Маслова О.В.** Гарантії незалежності прокурора як складова його адміністративно-правового статусу ..... **145**

**Капітаненко Н.П.** Громадський контроль у сфері реалізації права інтелектуальної власності ..... **150**

**Смичок Є.М.** Оціночні поняття як причина формування судових доктрин у податковому праві ..... **160**

**Драгнєвіч О.В.** Сучасна концепція суддівського імунітету в Україні ..... **167**

**Геревич М.О.** Правовий аспект діяльності політичних партій першої половини XX століття у працях А. Волошина ..... **179**

**Сірко Р.Б.** Щодо окремих питань визначення видів договорів перевезення залізничним транспортом ..... **186**

**Бортник Н.П., Довгань Ю.А.** Захист прав споживачів у сфері електронної комерції ..... **193**

**Мороз Н.С., Сидор Н.Т.** Видалення із залу судового засідання як захід процесуального примусу в адміністративному судочинстві ..... **199**

**Лис О.Г.** Інклюзія як державна стратегія освітнього процесу на рівні дошкільної освіти ..... **205**

**Канцер Г.О.** Суб'єкти адміністративно-правового забезпечення впровадження електронного урядування в Україні ..... **211**

**Тимчишин А.М.** Використання спеціальних знань при розслідуванні кримінальних правопорушень, вчинених із застосуванням комп'ютерних технологій ..... **218**

## CONTENTS

*Congratulations on the 30th anniversary of the foundation of the International University of Business and Law* ..... 7

**THEORY AND HISTORY OF STATE AND LAW; THE HISTORY OF POLITICAL AND LEGAL STUDIES**

**Basarab O.T., Matvieiev O.V.** Comparative analysis of the Law of Ukraine "On the State Border Guard Service of Ukraine" and the Law of Poland "On Border Guards" ..... 8

**Bilozorov Ye.V.** Theoretical fundamentals of using methodological approaches in modern legal research: problem aspects ..... 15

**Zapara S.I.** Problems of quality of legal education in the context of the formation of practical competencies in future lawyers ..... 22

**Kozynets O.H., Makohin N.O.** Criticism of socio-political and social orders, feudal law and judiciary in the Hrigoriy Skovoroda's works ..... 30

**Pylypyshyn P.B.** Human-noumenon as an autonomous individual in the philosophy of law of I. Kant ..... 36

**CONSTITUTIONAL LAW; MUNICIPAL LAW**

**Nikitenko L.O., Hordeichuk A.V.** The direct democracy in the conditions of development of information technologies in Ukraine ..... 44

**Povoroznik A.V.** Legal technologies of human rights activity in Ukraine ..... 49

**CIVIL LAW AND CIVIL PROCESS; FAMILY LAW; INTERNATIONAL PRIVATE LAW**

**Antonyuk U.V.** Protection of intellectual property rights in Ukraine: some aspects ..... 55

**Kolesnikova M.V., Koroshchenko K.R.** Protection of intellectual property rights in Ukraine and the countries of the European Union: comparative and legal aspect ..... 61

**Tashian R.I.** The issues of the distinction of invalid and conditional transactions ..... 68

**LAND LAW; AGRARIAN LAW; ENVIRONMENTAL LAW; NATURE RESOURCES LAW**

**Kostryukov S.V.** Historical and legal fundamentals of formation of modern solar energy ..... 75

**ADMINISTRATIVE LAW AND PROCESS; FINANCIAL LAW; INFORMATION LAW**

**Babiuk A.M.** Customs laws modernization ..... 83

**Pchelin V.B.** Legal fundamentals of proceedings in cases of administrative offenses under responsible to the bodies of the National Police of Ukraine ..... 90

## CRIMINAL LAW AND CRIMINOLOGY; PENAL LAW

**Vysotska N.V.** Problems of definition of the concept of domestic violence as an object of criminal protection ..... **97**

**Dragan O.V.** Problem aspects of combating military criminal offenses in Ukraine ..... **104**

**Lugina N.A., Zhuk Yu.O.** Organizational and legal means of combating contraband ..... **112**

## CRIMINAL PROCESS

**Denysovskyi M.D., Tomchuk I.O., Petrunyk L.V.** Inconsistencies in legal regulation defendant's participation in criminal proceedings ..... **118**

**Stoyanov M.M., Torbas O.O.** "New" criteria for the admissibility of evidence in criminal proceedings ..... **125**

## INTERNATIONAL LAW

**Pylypenko V.P.** On the issue of the Russian Federation international legal responsibility realization for the crime of aggression and other international crimes against Ukraine ..... **131**

## TOPICAL ISSUES OF JURIDICAL SCIENCE

**Kupina L.F.** Conceptual plants within the efficiency of labor law of Ukraine ..... **140**

**Maslova O.V.** Guarantees of independence of the prosecutor as a component of his administrative and legal status ..... **145**

**Kapitanenko N.P.** Public control in the field of intellectual property right implementation ..... **150**

**Smychok Ye.M.** Evaluative concepts as a reason for the formation of judicial doctrines in tax law ..... **160**

**Dragnevich O.V.** The modern concept of judicial immunity in Ukraine ..... **167**

**Herevych M.O.** Legal aspect of activities of the political parties of first half of the twentieth century in the works of A. Voloshyn ..... **179**

**Sirko R.B.** Regarding certain issues of determining the types of contracts of carriage by rail ..... **186**

**Bortnik N.P., Dovgan Yu.A.** Consumer protection in the field of e-commerce ..... **193**

**Moroz N.S., Sidor N.T.** Removal from the courtroom as a measure of procedural coercion in administrative proceedings ..... **199**

**Lys O.H.** Inclusion as the state strategy of the educational process at the preschool level ..... **205**

**Kantser H.O.** Subjects of administrative and legal provision of implementation of electronic governance in Ukraine ..... **211**

**Tymchyshyn A.M.** Use of special knowledge in the investigation of criminal offenses committed with the application of computer technologies ..... **218**

**УДК 343.3/.7**
**DOI https://doi.org/10.32782/ln.2021.13.16**

**Лугіна Н.А.**
*к.ю.н., доцент,*
*доцент кафедри кримінального права та кримінології*
*Університет Державної фіскальної служби України*

**Жук Ю.О.**
*аспірант*
*Навчально-науковий інститут права*
*Університету Державної фіскальної служби України*

# ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ БОРОТЬБИ З КОНТРАБАНДОЮ

Контрабанда – одне з найнебезпечніших злочинних явищ у сфері суспільного життя. Це проблема, яка не оминає жодної із країн світу, а останнім часом завдяки процесам світової інтеграції стала проблемою без кордонів.

Наукове опрацювання проблематики правових та організаційних засобів протидії контрабанді та порушенням митних правил уже протягом тривалого часу залишається актуальним, а боротьба з цим негативним явищем є одним із пріоритетних завдань для України. Це пов'язане з тим, що за роки незалежності наша держава неодноразово була об'єктом експансії міжнародних злочинних груп, діяльність яких сконцентрована на вчиненні контрабанди та порушень митних правил. Крім того, така діяльність негативно впливає на суспільну безпеку у разі незаконного перевезення наркотичних засобів, психотропних речовин, зброї та боєприпасів, а також викликає загрозу для захисту культурних цінностей та надбань країни.

Контрабанду як кримінально каране діяння досліджували у своїх наукових працях вітчизняні та зарубіжні учені: В.І. Волошин, В.О. Юрченко, В.О. Допілко, Р.В. Явдощук, І.П. Кекіш, І.В. Пліш, О.П. Дячкін, М.М. Литвин та ін. Проте потребує особливої уваги вирішення проблем підвищення ефективності протидії контрабанді шляхом удосконалення кримінально-правових і кримінологічних заходів. Важливість проведення розробки теоретичних та прикладних досліджень у цих галузях відповідає сьогоденню і потребам правозастосовної практики.

Контрабанда завжди сприймалась суспільством як явище протиправне і суспільно небезпечне, що несе загрозу для економічних інтересів країни, громадської безпеки, норм моралі, безпеки життя, здоров'я населення та національної безпеки держави загалом [1, с. 58].

В.О. Юрченко вважає, що «суспільна небезпека контрабанди полягає в тому, що у разі протиправного переміщення через митний кордон України товарів та предметів порушується порядок державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, який включає у себе загальний, а щодо окремої групи товарів та предметів – спеціальний порядок переміщення їх через кордон» [2, с. 210].

Натепер найбільш типовими контрабандними схемами та механізмами, що застосовуються на митницях, продовжують залишатися переміщення товарів за допомогою різного виду транспорту без належного оформлення, митних платежів, фіксації в обліках відповідних служб та зниження митної вартості та кількості задекларованих товарів шляхом підміни або підробки товарно-супровідних документів, маніпуляції з кодуванням товарів [3, с. 91].

Отже, контрабанда завдає прямих економічних збитків державі, пов'язаних із несплатою мита, інших податків (платежів) як під час переміщення через митний кордон України, так і у зв'язку з реалізацією контрабандних товарів на території України чи за її межами. Крім того, контрабанда заподіює шкоду встановленому порядку управління, посягає на національну культурну спадщину українського народу, може зашкодити відносинам України з іншими державами [4, с. 50].

Визначення поняття «контрабанда» дається в різних джерелах і для різних цілей неоднаково. О.П. Дячкін зазначає, що «воно має мінливий характер і залежить від соціально-політичних, економічних, часових, а також інших чинників. Основними (в широкому розумінні) є такі визначення контрабанди: 1) незаконне, таємне перевезення або перенесення через державний кордон товарів, коштовностей тощо, заборонених або обкладених митом; 2) товари, коштовності тощо, які незаконно, таємно перевозять або переносять через кордон. Тобто у першому понятті контрабанда розуміється як протиправне діяння, а у другому – як її предмет. Але обидва вони взаємопов'язані й не можуть існувати окремо» [5, с. 281].

В умовах сьогодення контрабанда в Україні набула поширенння та якісно нового характеру: відповідно до даних Єдиного державного реєстру судових рішень за січень–грудень 2020 судами різної юрисдикції у провадженнях по контрабанді прийнято близько 3475 рішень, а за 2019 рік – 2725 рішень, що знайшли своє відображення у вироках, постановах, ухвалах тощо [6]. Дані свідчать, що останнім часом збільшилася кількість спроб вивезення з України через її митний кордон кольорових металів і стратегічно важливої сировини. До нашої держави незаконно ввозяться переважно іноземна валюта, викрадені автомобілі, зброя, наркотичні засоби, що впливає на зростання загальнокримінальної злочинності. Непоодинокі випадки, коли на територію України ввозять товари та продукти харчування сумнівної якості, що дестабілізує економічне зростання держави та шкодить здоров'ю населення. Важливим завданням для митних органів України є також вистежування незаконного експорту технологій із виробництва ядерної, хімічної, бактеріологічної та інших видів зброї, особливо коли йдеться про держави, що підтримують міжнародний тероризм, так само як і попередження переказу через офшорні банки грошей, здобутих від продажу наркотиків для іноземних наркодилерів [7].

Згідно з отриманими даними, останнім часом Білорусь, РФ (крім аномалії 2018), Польща та Угорщина демонструють зростаючі тренди вартісних розривів, а загальний їх розмір по всіх країнах-сусідах України сягав у 2019 році майже 6 млрд дол. США, а у 2020 році – 5,5 млрд дол. США. Зауважимо, що статистичні розбіжності певною мірою можуть базуватися на різних підходах та методологіях, але коли вони сягають 40–60%, то є всі підстави вважати їх ознаками системної контрабанди [8, с. 18].

За перше півріччя 2019 року, за статистикою СБУ, було викрито лише 37 кримінальних правопорушень, передбачених ст. 201 Кримінального кодексу України, та 4 кримінальні правопорушення, передбачені ст. 333 Кримінального кодексу України, за вчинення яких особам повідомлено про підозру або вилучено предмети правопорушень; 27 осіб було засуджено; вилучено предметів контрабанди та порушень митних правил на суму понад 18,6 млн грн; предмети контрабанди та порушення митних правил вилучені за рішенням суду на суму 536 тис. грн [9].

Дестабілізуючий вплив розвитку контрабандної діяльності на прикордонних територіях України створює такі загрози для економічної безпеки держави:

– знижує обсяги фінансових надходжень до Державного бюджету;

– посилює рівень криміналізації економічних відносин і перешкоджає процесам їх лібералізації;

– стимулює розвиток корумпованих відносин як серед суб'єктів підприємницької діяльності, так і представників органів державної влади;

– негативно впливає на динаміку та структуру ВВП та формує передумови для недоотримання доданої вартості;

– активізує розвиток недобросовісної конкуренції;

– деформує справедливий розподіл суспільних благ між різними соціальними верствами населення;

– унеможливлює контроль за рівнем якості та процесом потрапляння контрабандної продукції і товарів до кінцевих споживачів, що підвищує ризики для життя і здоров'я останніх;

– стимулює розвиток тіньової економіки та формування непрозорих економічних схем;

– ускладнює процеси ефективного регулювання зовнішньоторговельних міждержавних відносин;

– стимулює формування демпінгових цін на контрабандну продукцію і товари;

– створює умови для можливості потрапляння на територію держави нелегальної продукції (зброї, наркотиків тощо) [1, с. 59–60].

Будь-яка влада, що переймається захистом інтересів держави і суспільства, змушена приділяти значну увагу питанням протидії контрабанді, у тому числі й шляхом її правової заборони та встановлення відповідальності за її порушення, а також створення належних правових механізмів сприяння легальному переміщенню через її митний кордон товарів, валюти, цінностей, іншого майна та предметів, щодо яких встановлюються особливі правила переміщення [5, с. 281].

М.М. Литвин акцентує увагу на тому, що «боротьба з контрабандою є стратегічним пріоритетом у контексті досягнення належного рівня прикордонної безпеки держави» [10].

В.І. Волошин зазначає, що «ефективна протидія розвитку контрабандної діяльності на прикордонних територіях у контексті зміцнення економічної безпеки держави передбачає реалізацію таких організаційно-економічних заходів, як:

– облаштування державного кордону України сучасним обладнанням для захисту від незаконного перетину на всій лінії його протяжності, оснащення пунктів спостереження засобами моніторингу, зв'язку, сигналізації тощо;

– раціоналізація процесу митного оформлення транспортних вантажів шляхом зменшення кількості бюрократичних процедур, скорочення часу на їх проведення на засадах автоматизації, використання спеціалізованих пристроїв, обладнання та програмного забезпечення, мінімізації контактів між працівниками митниці та безпосередніми перевізниками вантажів;

– оптимізація переліку найменувань продукції, товарів, матеріальних цінностей та інших вантажів, на які поширюються ставки митних зборів (з подальшою можливістю їх зниження або ж скасування), відповідно до положень зовнішньоторговельних міждержавних угод, балансів виробництва та споживання продукції на внутрішньому ринку, інтересів вітчизняних експортерів та імпортерів;

– декриміналізація окремих аспектів контрабанди шляхом легалізації деяких видів діяльності, що мають низький рівень суспільної небезпеки, формування механізмів і стимулів для детінізації контрабандних потоків, використання інструментів митної амністії, створення суб'єктами господарювання прозорих схем ведення зовнішньоторговельної діяльності;

– розбудова мережі пунктів пропуску через державний кордон і митних постів на прикордонних територіях України, вдосконалення їх технічного оснащення сучасними засобами оформлення митних документів, фото- та відеоспостереження, обробки та систематизації інформації, сканування вантажів і транспортних засобів тощо;

– покращення кадрового складу Державної прикордонної служби України, Державної податкової служби України та правоохоронних органів шляхом перегляду наявних підходів до підбору працівників з обов'язковим проходженням перевірки їх на детекторі брехні, орієнтації поряд з професійними здібностями,

досвідом і знаннями на наявність у них високих моральних та етичних якостей, використання інструментів ефективного розвитку, навчання та кар'єрного зростання кадрів, формування механізмів їх взаємного контролю, забезпечення прозорості діяльності цих служб і їх підзвітності громадським організаціям;

– стимулювання процесів соціально-економічного розвитку прикордонних територій України на засадах розбудови фінансової, ринкової, дорожньо-транспортної та інших видів інфраструктури, створення в їх межах технологічних бізнес-парків, венчурних та інноваційних фондів, бюджетної децентралізації та зниження рівня інерційності управління регіональним розвитком;

– провадження цілеспрямованої послідовної інформаційної політики запобігання розвитку контрабандної діяльності, що має на меті популяризацію легального ведення бізнесу, роз'яснення серед населення антисоціального характеру контрабанди та невідворотності настання відповідальності за її вчинення» [1, с. 61–62].

На нашу думку, ця загроза посилюється політикою транснаціональних корпорацій та злочинних організацій, спрямованою на використання злочинних схем у зовнішньоекономічній діяльності, через що більшість фінансових потоків є неоподатковуваними, а тіньовий сектор економіки значно розширюється.

Однак основними факторами, що створюють сприятливі умови для контрабанди, є: недостатня координація контролюючих та правоохоронних органів України з відповідними органами сусідніх країн для обміну інформацією щодо боротьби з переміщенням товарів поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю. Як правило, причиною цього є допомога посадовими особами юридичним або фізичним особам у переміщенні через митний кордон України цього виду продукції (корупційний складник); відсутність єдиної бази митних органів України з митними органами іноземних держав; наявність суттєвої різниці між цінами на певні групи товарів на світовому та внутрішньому ринках; недосконале та суперечливе законодавче регулювання діяльності щодо боротьби з контрабандою та порушенням митних правил; безробіття серед жителів прикордонних районів.

З цього приводу заслуговує на увагу думка А.Ф. Моти, який вказує, що «у сучасних умовах ефективна діяльність органів охорони державного кордону України у боротьбі з контрабандою можлива лише у взаємодії з іншими правоохоронними органами» [11, с. 375].

Слід також зазначити, що, на жаль, міжнародна співпраця та взаємодія між митними та правоохоронними органами на практиці є слабкою, оскільки інформація про боротьбу зі злочинністю не завжди повідомляється правоохоронним органам зарубіжних країн.

На думку О.Р. Авдєєва, який вказує, що «натепер є необхідність створення спеціальної міжвідомчої міжнародної бази даних, основою побудови якої має стати інформація щодо: основних країн, де зосереджено виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин, які є їх основними експортерами; країн їх транзиту; основних фізичних характеристик переміщуваних предметів; представників злочинних угруповань та юридичних осіб, що були помічені у здійсненні незаконного обігу цих препаратів. Доступ до такої бази даних має бути обмежений, проте цілодобовий та зрозумілий для представників митних та правоохоронних органів більшості країн, тому, як видається, має містити зазначену інформацію, викладену різними мовами» [12, с. 125].

Таким чином, аналіз стану боротьби з контрабандою показує, що пов'язані з нею негативні явища тривають, набувають більш витончених і організаційних форм, завдають значної шкоди економіці України, суттєво змінюють криміногенну ситуацію в країні, а здебільшого навіть загрожують життю і здоров'ю громадян. Ми вважаємо, що для успішної боротьби з таким соціально небезпечним явищем, як контрабанда, необхідно розробляти нормативно-правові акти щодо покра-

щення координації та співпраці між митними та правоохоронними органами України, а також оновлювати нормативно-правову базу, якою буде регламентовано порядок виявлення та попередження контрабанди та порушень митних правил.

**Анотація**

У цій статті розглядається проблематика правових та організаційних засобів протидії контрабанді, проводиться дослідження контрабанди як явища протиправного й суспільно небезпечного, що несе загрозу для економічних інтересів країни, громадської безпеки, норм моралі, безпеки життя, здоров'я населення, національної безпеки держави, порушує порядок державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, завдає прямих економічних збитків державі, пов'язаних із несплатою мита, інших податків (платежів) як під час переміщення через митний кордон України, так і у зв'язку з реалізацією контрабандних товарів на території України чи за її межами, заподіює шкоду встановленому порядку управління, посягає на національну культурну спадщину українського народу, може зашкодити відносинам України з іншими державами.

Досліджуються статистичні дані вчинення контрабанди, що свідчать про збільшення кількості її вчинення, поширення такого явища в Україні та якісно новий характер діяння.

Висвітлюється вплив на економічну безпеку України, а також зазначаються організаційно-економічні заходи, яких необхідно вжити для ефективної протидії розвитку контрабандної діяльності на прикордонних територіях у контексті зміцнення економічної безпеки держави.

Встановлено, що головним чинником, що створює сприятливі умови для контрабанди, є недостатня координація правоохоронних та контролюючих органів України з відповідними органами суміжних з нашою країною держав щодо обміну інформацією з протидії переміщенню товарів поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю.

Запропоновано для ефективної боротьби з контрабандою розробляти нормативно-правові акти щодо покращення координації та співпраці митних та правоохоронних органів України, а також оновлювати нормативно-правову базу, якою регламентовано порядок виявлення та попередження контрабанди та порушень митних правил.

**Ключові слова:** контрабанда, протиправність, суспільна небезпека, переміщення товарів, економічна безпека, прикордонна безпека, митні органи, правоохоронні органи.

**Lugina N.A., Zhuk Yu.O. Organizational and legal means of combating contraband**

**Summary**

This article examines the issues of legal and organizational means of combating smuggling, conducts research on smuggling as a phenomenon of illegal and socially dangerous, which threatens the economic interests of the country, public safety, morality, safety of life, public health, national security state regulation of foreign economic activity, causes direct economic losses to the state related to non-payment of customs duties and other taxes (payments) both during movement across the customs border of Ukraine and in connection with the sale of contraband goods on the territory of Ukraine or abroad, causes damage to the established order of government, encroaches on the national cultural heritage of the Ukrainian people, may damage Ukraine's relations with other states.

Statistical data on smuggling are studied, which indicate an increase in the number of smuggling, the spread of this phenomenon in Ukraine and a qualitatively new nature of the act.

The impact on the economic security of Ukraine is highlighted, as well as the organizational and economic measures that need to be taken to effectively combat the development of smuggling activities in border areas in the context of strengthening the economic security of the state.

It is established that the main factors that create favourable conditions for smuggling are: insufficient coordination of law enforcement and control bodies of Ukraine with the relevant authorities of neighbouring countries to exchange information on combating the movement of goods outside customs control or concealment from customs control.

It is proposed to effectively combat smuggling to develop regulations to improve coordination and cooperation between customs and law enforcement agencies of Ukraine, as well as to update the regulatory framework governing the detection and prevention of smuggling and violations of customs regulations.

**Key words:** smuggling, illegality, public danger, movement of goods, economic security, border security, customs authorities, law enforcement agencies.

**Список використаних джерел:**

1. Волошин В.І. Боротьба з контрабандою на прикордонних територіях як інструмент зміцнення економічної безпеки держави. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України.* 2014. Вип. 4. С. 56–63. URL: http://ird.gov.ua/sep/sep20144(108)/sep20144(108)_056_VoloshynVI.pdf.
2. Юрченко В.О. Кримінологічна характеристика запобігання контрабанді в Україні. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції: спецвипуск*. 2017. Ч. 2. С. 209–212.
3. Допілко В.О., Явдощук Р.В. Правові засоби протидії контрабанді та порушенням митних правил на транспорті: сучасний стан. *Lex portus* № 4 (18). 2019. С. 90–104.
4. Кекіш І.П. Зарубіжний досвід використання митного контролю у протидії контрабанді товарів. *Економіка та митно-правові відносини*. Вип. 11–12. 2019. С. 48–57.
5. Дячкін О.П. Суспільна небезпечність контрабанди і правова відповідальність за її вчинення. *Форум права.* № 1. 2012. С. 281–288. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2012_1_44.
6. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: https://reyestr.court.gov.ua/.
7. Сіленко В.В. Кримінальна відповідальність за контрабанду: порівняльно-правове дослідження : автореф. дис. Київ, 2009. 20 с.
8. Дубровський В., Черкашин В., Гетман О. Порівняльний аналіз фіскального ефекту від застосування інструментів ухилення/уникнення оподаткування в Україні: нові виклики. Київ, 2020. 51 с. URL: http://www.visnuk.com.ua/uploads/media/file/2020/10/15/511abe042e29b50d054719df87b29acff11922c8.pdf.
9. Проблема контрабанди в Україні: як змінити систему протидії? URL: https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/problema-kontrabandy-v-ukrayini-yak-zminyty-systemu-protydiyi/.
10. Литвин М.М. Прикордонна безпека України: етапи становлення, проблеми і перспективи. *Національна безпека: український вимір*. 2008. Вип. 1–2(20–21). С. 41–46. URL: dpsu.gov.ua/upload/file/26.pdf.
11. Мота А.Ф. Боротьба з контрабандою в діяльності Державної прикордонної служби України: організаційно-правові та процесуальні аспекти. *Форум права.* 2018. С. 374–379.
12. Авдєєв О.Р. Взаємодія органів доходів і зборів з правоохоронними та контролюючими органами у протидії контрабанді наркотичних засобів, психотропних речовин та фальсифікованих ліків. *Lex portus*. 2016. С. 124–149.

**ПРАВОВІ НОВЕЛИ**

**№ 13/2021**

Науковий юридичний журнал

**Коректура:** *Рослюк С.В.*
**Верстка:** *Калабухова С.Ю.*

Формат 60х84/8. Гарнітура Times New Roman.
Папір офсет. Цифровий друк. Ум.-друк. арк. 16,27.
Замов. № 0421/141. Наклад 300 прим.

Видавничий дім «Гельветика»
73021, м. Херсон, вул. Паровозна, 46-а
Телефон +38 (0552) 39 95 80
+38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08
E-mail: mailbox@helvetica.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6424 від 04.10.2018 р.